

PARAGRAAF B: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOMANAGEMENT

1. Aanleiding en achtergrond

Wij hebben de risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering in kaart gebracht. Door inzicht in de risico's wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend.

Daarnaast zijn in deze paragraaf de vijf verplichte BBV (Besluit Verantwoording Begroting) financiële kengetallen opgenomen. Doelstelling is dat de kengetallen en de beoordeling gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht geven aan de raad over de financiële positie van de gemeente.

2. Risicoprofiel

Om de risico's van onze gemeente in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de domeinen de risico's in beeld gebracht met een mogelijk financieel gevolg. In het volgende overzicht worden de 5 risico's gepresenteerd met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit.

Top 5 financiële risico's

Grondexploitaties: risico op niet te verhalen kosten

Grondexploitaties: afwaardering gronden die niet tot ontwikkeling worden gebracht

Grondexploitaties: onvoorzien archeologisch onderzoek en bodemverontreiniging

Lagere inkomsten algemene uitkering

Begrotingstekorten in gemeenschappelijke regelingen

Het risicoprofiel is behoorlijk verbeterd ten opzichte van de jaarrekening 2018. Dit wordt volledig veroorzaakt door de afgenomen risico's van het grondbedrijf. Met name voor Zandzoom geldt dat het risico aanzienlijk is teruggelopen door de ondertekening van de AOK's. Met de ondertekening is voor circa 90% van de te ontwikkelen woningen gecontracteerd en is circa 75% van de door de gemeente te maken kosten gedekt. Hierdoor heeft de gemeente nu beter zicht op het resultaat van het exploitatieplan, dat behoorlijk positiever is dan waarvan destijds werd uitgegaan. Daarnaast speelt bij Zandzoom de afwaardering van de gronden. Bij het NAG 2018 werd nog uitgegaan van een afwaardering van de gronden. Voortschrijdend inzicht laat zien dat de marktwaarde van de eigen gronden binnen het ontwikkelgebied aanzienlijk hoger is dan de boekwaarde. Hiermee kan het risico op afwaardering van de gronden die buiten het ontwikkelgebied liggen grotendeels worden afgewend.

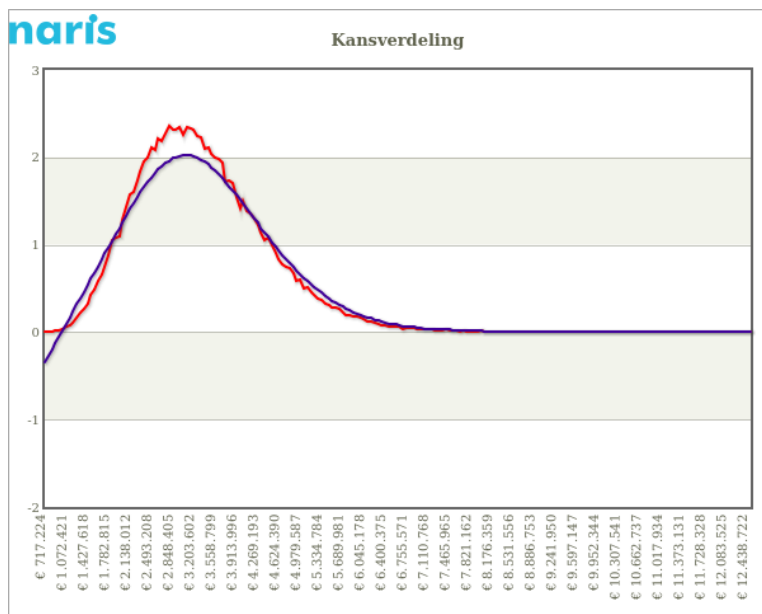
Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie (ook wel Monte Carlo simulatie genoemd) uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag aan risico's van € 27.664.000,- ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Figuur 1 toont de resultaten van de risicosimulatie. De horizontale as bevat schattingen van de totale schadelast van alle risico's, de

verticale as geeft weer hoe groot de kans is dat de op de horizontale as vermelde bedragen voorkomen (het gaat hier om percentages). De rode lijn in de grafiek geeft de daadwerkelijke uitkomsten aan van de Monte Carlo simulatie. De blauwe lijn is de trendlijn die de extreme pieken uit de rode lijn haalt.

Figuur 1

Uit de volgende tabel is af te lezen dat het 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van afgerond € 4.720.000,-(benodigde weerstandscapaciteit).

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit

Zekerheidsperc.	Bedrag in €
5%	1.774.781
10%	2.035.448
15%	2.227.250
20%	2.390.367
25%	2.533.463
30%	2.668.611
35%	2.798.414
40%	2.924.729
45%	3.053.107
50%	3.183.557
55%	3.316.179
60%	3.453.439
65%	3.599.905
70%	3.761.130
75%	3.939.555
80%	4.143.020
85%	4.385.202
90%	4.720.353
95%	5.257.370

Daarnaast moet rekening worden gehouden met de bedrijfsvoeringsrisico's die door de werkorganisatie BUCH worden gedragen. Dit is becijferd in de begroting 2020 en komt voor Heiloo uit op € 576.000,-. De totale benodigde weerstandscapaciteit bedraagt hiermee € 5.296.000,-

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende componenten:

- I. Reserves
- II. Onbenutte belastingcapaciteit

III. Post onvoorzien

Ad. I Reserves

De reserves zijn in twee typen onder te verdelen: de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve

Van de reserves vormt de algemene reserve het deel dat kan worden aangewend ter financiering van opgetreden risico's.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden bij Heiloo niet meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Ad. II Onbenutte belastingcapaciteit

- In het toezichtskader 2020 van de provincie is een nadere duiding gegeven hoe de onbenutte OZB berekend wordt. Volgens dit toezichtskader is de nog onbenutte OZB gelijk aan de belastingheffing die nog kan plaatsvinden tot het niveau dat een gemeente moet heffen om voor toelating van een zogenoemde artikel 12 aanvraag in aanmerking te kunnen komen. Voor 2020 is dit 0,1853% (bron meicirculaire 2019). Het gewogen gemiddeld OZB percentage (woningen en niet-woningen) bedraagt 0,0980% (peiljaar 2019) en dus veel lager. Het verschil tussen het gewogen gemiddeld percentage van Heiloo en het percentage artikel 12 is de onbenutte belastingcapaciteit. Per saldo is sprake van een onbenutte belastingcapaciteit van € 3.695.000,-.
- Daarnaast geldt voor riool een kostendekkendheid van 97%. Dat resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van € 52.000,-.
- Tot slot is voor afval de kostendekkendheid 100% en resteert een onbenutte belastingcapaciteit van € 0,-

Ad. III Post onvoorzien

Deze post kan via een raadsbegrotingswijziging incidenteel worden ingezet als dekking.

Het totaal per 1 januari 2020 van de hiervoor genoemde, in te zetten opties ter afdekking van incidentele risico's blijkt uit de volgende tabel:

Weerstand	Startcapaciteit in €
Algemene reserve	9.581.000
Onbenutte belastingcapaciteit *)	3.747.000
Post onvoorzien	10.000
Totale weerstandscapaciteit	13.338.000

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. In de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft Heiloo een behoudend uitgangspunt door de onbenutte belastingcapaciteit *) niet mee te nemen. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscap.}}{\text{Benodigde weerstandscap.}} = \frac{€ 9,591 \text{ mln.}}{€ 5,296 \text{ mln.}} = 1,81$$

De onderstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Het ratio valt in klasse B. Dit duidt op een ruim voldoende weerstandsvermogen. De ratio is door het lagere risicoprofiel gestegen ten opzichte van de jaarrekening 2018 (1,35 = voldoende). Deze kwalificatie moet in samenhang worden beoordeeld met de kengetallen hieronder.

5. Kengetallen

Doelstelling van deze kengetallen en bijbehorende beoordeling is om op eenvoudige wijze inzicht te geven over de financiële positie van de gemeente. Het gaat om de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen.
2. Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
3. Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente in staat om (structurele) tegenvallers op te vangen.
4. Grondexploitatie

In dit kengetal wordt de waarde van de bouwgrond gerelateerd aan de totale baten.

5. Belastingcapaciteit

Deze indicator geeft aan hoe de belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

De provincie als financieel toezichthouder heeft zogenaamde signaleringswaarden gedefinieerd. Deze signaleringswaarden moeten worden gezien als een hulpmiddel om het risico per kengetal in te schatten en is hiermee geen norm. De provincie onderscheidt drie categorieën: A: minst risicovol, B: gemiddeld risico en C: meest risicovol. In de volgende tabel worden de kengetallen met signaleringswaarden getoond:

Signaleringswaarde		A	B	C
1a.	Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b.	Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte len.	< 90%	90 - 130%	> 130%
2.	Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3.	Structurele exploitatie.	> 0%	0%	< 0%
4.	Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
5.	Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Hieronder worden de uitkomsten van de verschillende kengetallen gepresenteerd en is de bijbehorende signaleringswaarde weergegeven:

Verloop kengetallen		Jrk. 2018		Begr. 2019		Begr. 2020	
1a.	Netto schuldquote	71%	A	80%	A	74%	A
1b.	Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte len.						
2.	Solvabiliteitsratio	26%	B	28%	B	29%	B
3.	Structurele exploitatie	1%	A	1%	A	2%	A
4.	Grondexploitatie	22%	B	13%	A	9%	A
5.	Belastingcapaciteit	99%	B	105%	C	110%	C

Verloop kengetallen		Begr. 2021		Begr. 2022		Begr. 2023	
1a.	Netto schuldquote	82%	A	84%	A	89%	A
1b.	Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte len.						
2.	Solvabiliteitsratio	28%	B	27%	B	28%	B
3.	Structurele exploitatie	2%	A	1%	A	1%	A
4.	Grondexploitatie	2%	A	0%	A	0%	A
5.	Belastingcapaciteit	111%	C	111%	C	111%	C

Onderstaand worden de kengetallen nader toegelicht:

- De netto schuldquote krijgt alle jaren een signaleringswaarde 'A' (minst risicovol). In 2020 daalt de schuldquote als gevolg van de verwachte inkomsten uit de verkoop van de eigen gronden in Zandzoom. Daarna loopt de schuldquote geleidelijk op, omdat het positieve saldo op de rekening-courant daalt vanwege de uitgaande kasstromen voor diverse grote infraprojecten.
- De solvabiliteitsratio blijft meerjarig redelijk stabiel (circa 28%). In 2022 vindt een lichte daling plaats doordat dan de begrote onttrekkingen vanuit de bestemmingsreserve aansluiting A9 zijn begroot. De begrote toevoegingen aan de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen zorgen ervoor dat in 2023 deze ratio op 28% uitkomt.
- De meerjarenbegroting is structureel sluitend en de structurele exploitatieruimte komt alle jaren boven de 0% uit.
- Het belang van de grondexploitaties (Zuiderloo en Boekelermeer) neemt in de begroting verder af. De komende jaren komt bij de grondexploitaties per saldo meer geld binnen dan dat er uit gaat.
- De belastingcapaciteit loopt op in 2020 en komt circa 10% boven het landelijk gemiddelde van € 740,- te liggen. De stijging van het afvaltarief door autonome ontwikkelingen en de hogere OZB zijn hiervan de oorzaak.

